

Social Return on Investment

White Paper om
effektmåling i Lind Foundation

Indhold

Lind Foundation og effektmåling	03
Metoden: Social Return on Investment (SROI)	03
Tabel 1: Seks trin i en Social Return on Investment analyse	05
Tabel 2: Typer af forskningsdesigns og eksperimenter	06
Data	08
Tabel 3: Begreber i SROI-metoden og datakilder ved indsamling	08
Værdiansættelse af sociale indsatser	11
Tabel 4: Metoder til beregning af social værdi	11
Fremskrivning og købekraftsjustering af historiske værdier	12
Den Sociale Beregner (Cabi)	13
Socialt udsatte borgers brug af velfærdssystemet (VIVE)	14
Tabel 5: Definition af socialt udsatte grupper, VIVE (2018)	14
Sygdomsbyrden i Danmark, ensomhed (Sundhedsstyrelsen)	16
Social Value Bank, HACT	17
Markedspristilgangen	18
Korrelationsstudier som grundlag for økonomiske værdier	18
Anden værdiskabelse	19
Referencer	20

Lind Foundation og effektmåling

I Lind Foundation er vi optaget af, at der skabes langvarige og vedvarende forandringer i sårbare og udsatte menneskers livsvilkår, som også skaber værdi for samfundet. Vi engagerer os derfor i organisationer og projekter, der støtter mennesker i at forbedre deres livsvilkår og udfolde deres potentiale. Derfor er effektmåling en afgørende del af vores for at opgøre og analysere effekterne i de organisationer, vi støtter. Vores tilgang er baseret på metoden Social Return on Investment (SROI) som kvantificerer og værdiansætter de økonomiske og sociale effekter skabt for målgruppen og samfundet.

I Lind Foundation bruger vi metoden til at lave en SROI-analyse både under udvælgelse og under støtte til at undersøge og sikre opfølgning på, at der et fornuftigt forhold mellem input og outcome. På den måde sikrer vi, at der skabes størst mulige forbedringer for både målgruppen og samfundet.

Formålet med analyserne er at estimere den værdi en organisation har skabt ved dens aktiviteter. Analysen kan benyttes internt til at undersøge, hvor værdiskabelsen sker i en indsats og dermed hvilke forandringer der skabes på tværs af målgrupperne og samfundet. Eksternt kan analysen anvendes til at evaluere og dokumentere værdiskabelsen og at gøre metoden mere udbredt og forståelig.

Ligeledes forventer Lind Foundation, at organisationer er optaget af at påvise deres værdiskabelse og dermed er opmærksomme på at følge og at dokumentere deres indsatsers virke. På denne baggrund og gennem dialog er Lind Foundation udførende på at undersøge og analysere de skabte effekter i indsatserne.

Følgende dokument er et overblik over Lind Foundations anvendelse af SROI-metoden og tilgang til værdiansættelse af sociale forandringer.

Metoden: Social Return on Investment (SROI)

Metoden SROI er udviklet til at kvantificere og værdiansætte den effekt, som sociale projekter og organisationer skaber for målgruppen og samfundet. SROI-metoden tager afsæt i, hvilke personer, der påvirkes af organisationen, det vil sige målgruppen. Målgruppen er identificeret baseret på hvordan og hvilken intensitet de er påvirket af organisationen. Herefter bliver effekterne vurderet og tildelt en monetær værdi, dvs. outcome, i den lokale valuta. Disse værdier sammenholdes med det totale input (finansiel støtte og frivilliges tidsinvestering). Herved beregnes SROI-ratioen, som viser, hvor meget værdi organisationen genererer per investeret krone.

Der findes forskellige tilgange til en SROI-analyse. Lind Foundation benytter sig af SROI-metoden udviklet af det tidligere Office of the Third Sector (OTS), som hørte under den britiske regerings The Cabinet Office. SROI-metoden er baseret på social revision og cost-benefit-analyser, som er bygget op på syv principper²:

1. **Involver interessenter:** Involver modtagerne og andre interessenter i planlægningen af det, der skal måles og hvordan.
2. **Forstå forandringen:** Udarbejd en forandringsteori og indsamle dokumentation på både positive og negative forandringer.
3. **Værdiansæt det relevante:** Rangér betydningen af de forskellige outcomes ved at værdiansætte de økonomiske, sociale og miljørelevante udbytter og omkostninger (ikke taget højde for i eksisterende finansielle regnskabsværdier).
4. **Inkludér kun det væsentlige:** Rapportér på alt det relevante og signifikante – og ikke mere end det.
5. **Undgå overestimering:** Sammenlign resultaterne med hvad der ville være sket uanset..
6. **Vær transparent:** Underbyg tydeligt data og antagelser.
7. **Verificér resultatet:** Få andre til at tjekke og validere dine resultater.

Metodens styrker

Metoden har flere styrker. Den kan for det første anvendes til at afdække en stor del af de komplekse effekter sociale organisationer kan skabe for målgrupper. For det andet kan metoden også benyttes til at sætte monetære værdier på 'bløde' effekter, som ofte er svære at kvantificere. Det gør det muligt at indfange de mest væsentlige outcomes af en organisation, tilskrive dem en værdi, og give et realistisk billede af de effekter, som sociale organisationer har på målgrupper. En tredje styrke er, at SROI-metoden er en effektiv måde til at sammenholde organisationers input med deres værdiskabelse gennem SROI-ratioen. Organisationerne kan bruge SROI-ratioen til at dokumentere deres værdiskabelse samtidig med, at de får et overblik over hvilke indsats, der skaber den højeste værdi. Dermed er endnu en styrke ved SROI-metoden, at det er et effektivt kommunikativt redskab samtidig med, at det giver et overblik for organisationen.

Metodens udfordringer

Generelt er der en stor udfordring i at indfange samtlige relevante effekter, som en social organisation kan have på målgruppen og samfundet. Derudover vil organisationen påvirke målgruppen direkte, men typisk også familie, venner og samfundet generelt gennem afledte effekter. Desuden vil effekten virke forskelligt på tværs af individer afhængigt af deres individuelle karaktertræk, motivation, familiesituation osv. Derfor er det umuligt at medtage alle individuelle forskelligheder og potentielle effekter af en organisation og tildele disse en værdi.

SROI-beregningerne er derfor bygget på en række antagelser og gennemsnitsbetragtninger, hvilket gør, at det indeholder en række usikkerheder.

Håndtering af usikkerheder

For at tage højde for disse usikkerheder anvender Lind Foundation en konservativ tilgang til databehandlingen. Kontrafaktiske outcome vil blive håndteret gennem denne tilgang. Lind Foundation tager derfor højde for hvor meget af værdien, som ville være skabt alligevel uden en indsats samt hvor meget andre, såsom familie, venner samt andre organisationer, har bidraget til effekterne (attribution).

Ved at tage højde for dette minimeres risikoen for en overestimering af effekterne, og resultatet af SROI-analysen udtrykker en minimumsværdi. Dermed er der også mulighed for en underestimering af de skabte værdier.

Antagelser, estimater og gennemsnitseffekter udledes bedst muligt med belæg fra statistikker og studier, så antagelserne er baseret på begrundede antagelser.

Anvendelse af SROI-metoden

En SROI-analyse kan være både en evaluering af en indsats i en periode men også et forecast af forventede fremtidige effekter. I Lind Foundation udarbejder vi årligt en SROI-analyse af de organisationer, vi støtter. Vi udregner her den skabte værdi i det seneste år. Ved enkelte organisationer laves også et forecast som viser hvordan effekterne er antaget til at udvikle sig over tid.

SROI-metoden anvendes gennem seks trin illustreret i Tabel 1. Først bliver interessenterne, som er påvirket af organisationen, identificeret samt formålet med analysen defineret. Herefter evalueres input og outcome hvor disse tillægges en finansiell værdi. Dernæst udregnes en SROI-ratio, hvorefter en sensitivitsanalyse udføres og til sidst rapporteres resultatet.

Tabel 1: Seks trin i en Social Return on Investment analyse³

Trin 1 →	Trin 2 →	Trin 3 →	Trin 4 →	Trin 5 →	Trin 6
Analysens formål og identifikation af interessenter	Opgørelse af resultater	Tilføjelse monetær værdi til resultaterne	Opgørelse af effekt	Beregning af SROI	Rapportering, brug og forankring
Fastlægge formålet — Identificere interessenter — Bestemme involvering af interessenter	Udformning af effekt-diagram — Identificere inputs — Værdiansætte inputs — Præcisere outputs — Redegørelse af resultater	Udvikling af resultatindikatorer — Indsamle data omkring resultaterne — Fastlægge varighed af resultaterne — Tillægge resultaterne værdi	Dødvægt og forskydning — Tilskrivning — Aftagning (Indfasning) — Beregning af effekt	Beregning af fremtidig effekt — Beregning af nutidsværdi — Beregning af SROI-ratio — Sensitivitsanalyse — Tilbagebetalingsperiode	Rapportering — Brug og forankring

Der findes forskellige forskningsdesigns til at øge validiteten af resultaterne i analysen. Nogle forskningsdesigns øger muligheden for at etablere kausalitet, som medfører, at man med større sikkerhed kan isolere effekten af organisationens indsats samt årsagssammenhængen mellem effekten og interventionen og derved opnå et mere begrundet resultat. Tabel 2 viser de forskellige forskningsdesigns rangering baseret på styrken i relation til at etablere kausalitet. Typen af forskningsdesign vil variere fra analyse til analyse afhængigt af den specifikke kontekst.

Tabel 2: Typer af forskningsdesigns og eksperimenter ^{5 og 6}

Niveau	Design	Beskrivelse
4	Randomiseret kontrolleret forsøg	Deltagere inddeles tilfældigt i kontrol- og treatment-grupper af forskeren. Randomiseringen sikrer, at forskelle på tværs af kontrol- og treatment-gruppen ikke er årsag til effekten. Derudover finder dette sted i kontrollerede omgivelser hvor alt andet kan holdes konstant. Dette gør det muligt at isolere effekten af treatment (f.eks. effekten af at modtage nærende mad).
3	Quasi-eksperimenter	Deltagere er tilfældigt inddelt i kontrol og treatment-grupper ud fra naturligt opståede hændelser uden indgreb fra forskeren. Dette er derfor så godt som randomiseret uden selvselektion til treatment-gruppen. Randomiseringen sikrer, at forskelle på tværs af kontrol- og treatment-gruppen ikke er årsag til effekten og man kan dermed isolere effekten af treatment (f.eks. effekten af at modtage nærende mad).
2	Longitudinalt studie	Data indsamles for en gruppe på mindst to forskellige tidspunkter gennem ikke-eksperimentelle evalueringer. Effekten af treatment er isoleret ved at holde adskillige forskellige karakteristikker af individer (f.eks. køn, alder, uddannelsesniveau, osv.) i dataene konstant over tid, hvilket øger muligheden for at etablere kausalitet.
1	Tværsnitsstudie (med kontrolgruppe hvis muligt)	Måling af flere datapunkter af en gruppe på ét tidspunkt. Respondenter kan blive bedt om at forholde sig til deres situation før og efter interventionen. Hvis det er muligt, kan en kontrolgruppe identificeres ved at finde den 'typiske' udvikling for personer, som ligner treatment-gruppen. Da man kun måler på ét tidspunkt, medfører dette en relativ lav sandsynlighed for at etablere kausalitet.

Note: Et 'treatment' angiver en given indsats som en person modtager. Det kunne være at modtage psykologhjælp, økonomisk rådgivning, få et socialt netværk osv. Jo højere rangering af forskningsdesign (1-4), desto højere grad af udledt kausalitet.

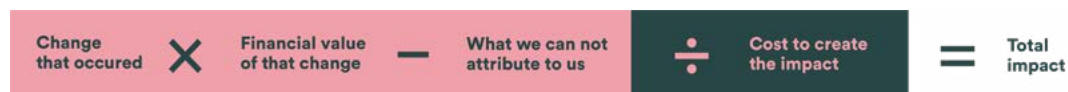
Etablering af kontrolgrupper

For at opnå et højere analyseniveau i henhold til afledt kausalitet kan en kontrolgruppe inkluderes. Med en kontrolgruppe kan man isolere effekten af en organisation indsats, da kontrolgruppen fungerer som det kontrafaktiske udfald (hvad vil der være sket uden organisationens indsats). Derfor skal kontrolgruppen være repræsentativ for målgruppen så de er sammenlignelige. Kontrolgruppen vil derfor også variere fra organisation til organisation, hvor statistikker og studier anvendes som belæg for antagelserne hvor den vil tage højde for den generelle udvikling i perioden. F.eks. anvendes en rapport fra United Nations Development Programme fra 2015-2016 til at etablere en kontrolgruppe i WAWCAS-rapporterne. Anvendelse af kontrolgrupper fremgår yderligere i de individuelle rapporter hvor en kontrolgruppe er brugt. Det er i fåtallet af rapporter af de donationer Lind Foundation aktuelt foretager, hvor der i dag er etableret kontrolgrupper. Dette skyldes, at kontrolgrupper er svære at etablere, da det ofte er en bred og forskelligartet gruppe af mennesker.

—
Women At Work Children At School (WAWCAS) is one of the projects that Lind Foundation supports. Further information on the project can be found in the SROI report on [WAWCAS - Lind Foundation](#).

Værdiskabelsen i ratio og afkast

SROI-analysens resultat er en ratio, der beskriver forholdet mellem inputtet og den skabte finansielle værdi. Det er betegnelsen af, at for hver én krone investeret i en indsats skabes x-antallet kr. i værdi for målgruppen og samfundet. Resultatet kan også anføres som et procentafkast.

Ved forecast udregnes en ratio for en flerårigperiode. Det gælder f.eks. for WAWCAS og LittleBigHelp, hvor SROI-ratioen udregnes for en henholdsvis 5-årig og 10-årig periode. Dette er nødvendigt eftersom effekterne ved organisationerne udvikler sig over tid. Der er dog usikkerhed forbundet med, hvor lang tid effekterne udviklinger sig og med hvor stor intensitet. Derfor er forecastet og dets estimater konservative, og der indregnes mulige risici, der kan indtræde. For at kunne sammenligne SROI-ratioen på tværs af organisationer udregnes en årlig SROI-ratio, som måler det årlige afkast over en periode.

For eksempel, hvis en organisation skaber 4.000.000 kr. i værdi (outcome) og har 1.500.000 kr. i udgifter (input), svarer dette til en SROI-ratio på 2,67. Ratioen betyder, at for hver krone investeret skabes en værdi på 2,67 kr., hvilket svarer til et afkast på 167%. Hvis det antages, at værdien de efterfølgende fire år stiger med 3.000.000 kr. årligt, så vil SROI-ratioen efter 5 år være 10,67. Den årlige SROI-ratio vil i så fald være 61%.

—
LittleBigHelp is another project supported by Lind Foundation.
Further information on the project can be found in the SROI report on [LittleBigHelp - Lind Foundation](#).

Data

Udarbejdelsen af SROI-analyser forudsætter, at organisationerne selv har fulgt og dokumenteret målgruppens deltagelse og andre relevante effekter. Baseret på en tæt dialog med den enkelte organisation indhenter Lind Foundation relevant data, både kvalitativt og kvantitativt og som også er samlet gennem spørgeskemaer etc. Spørgeskemaerne er besvaret af målgruppen og er udarbejdet i et samarbejde mellem Lind Foundation og organisationerne. Spørgeskemaerne er brugt til at dokumentere den skabte effekt for målgruppen så forandringerne kan udledes.

Lind Foundation er i tæt dialog med organisationerne, vi støtter, om udvikling af datasæt og dataindsamling så analyserne kan blive endnu skarpere. Data, der indsamles og anvendes, er fra følgende datakilder:

- Regnskaber
- Opgørelser over ansatte og frivillige arbejdstid
- Deltagerregistrering og -opgørelser
- Aktivitetsopgørelser
- Spørgeskemabesvarelser fra deltagere og frivillige
- Fokusgruppeinterviews med deltagere og/eller pårørende

Tabel 3: Begreber i SROI-metoden og datakilder ved indsamling

Begreb	Definition	Datakilde
Input	Stakeholders finansielle bidrag til indsatsen samt værdien af frivilliges arbejdstimer.	Regnskab: udgifter, opgørelser over antal ansatte, frivilliges arbejdstimer.
Output	Selve indsatsen, f.eks. terapiesessioner eller uddeling af måltider.	Deltagerregistrering og aktivitetsopgørelser.
Outcome	Forandringen, som skabes af indsatsen, f.eks. forbedret psykisk trivsel.	Deltagerregistrering, fokusgruppe-interviews, spørgeskemabesvarelser, frivillige og familier.
Dødvægt	Andelen af outcome, som ville være sket uden indsatsen.	Statistikker, studier.
Forskydning	Andelen af outcome, som blot flyttes fra et andet område eller træder i stedet for andre fordele.	Statistikker, studier.
Tilskrivning	Andelen af outcome, som skyldes indsatser fra andre aktører.	Spørgeskemaer for deltagere.
Aftagning	Fald i outcome over tid efter indsatsen.	Statistikker, studier.
Nutidsværdi	Nutidsværdien af det samlede outcome i evalueringsperioden.	Finansministeriets anbefaling til diskonteringsrate ved samfundsøkonomiske analyser.
Sensitivitetsanalyse	Estimat af påvirkningen på SROI-ratioen, hvis værdierne er enten lavere eller højere end forventet.	Der laves udfaldsrum på beregningerne baseret på usikkerheder i data og estimater.

Databeskyttelse

Lind Foundation efterlever databeskyttelsesreglementerne (GDPR)⁸ ved både dialog med, støtte til og indsamling af data fra organisationer.

Kvalitativt og kvantitativt data

For at sikre sammenhæng mellem målgruppen, aktiviteter, resultater og effekter er det afgørende at definere den udfordring, som der ønskes at løse. Til at definere udfordringen indsamles så meget viden som muligt til at udlede, hvad der skal måles på. Dette gøres i en forandringsteori, som er en teori om, hvordan en organisation forventes at skabe den tilstræbte forandring i en specifik kontekst. Forandringsteorien bidrager dermed til at skabe klarhed omkring sammenhængene mellem input og outcome. Viden indsamles kvalitativt gennem dialog med den specifikke organisation og målgruppen. Gennem denne metode udledes hvilke parametre, der skal måles på i SROI-analysen.

For at måle parametrene benyttes kvantitativt data, hvor organisationernes egne registreringer, opgørelser og dokumentation indsamles samt spørgeskemabesvarelser for deltagere og eventuelle frivillige i organisationen. Lind Foundation anvender dermed både kvalitativt data i form af dialog og eventuelle interviews og kvantitativt data i form af spørgeskemaundersøgelser. Det kvalitative bidrager med informationsindsamling, hvor det kvantitative måler effekterne af de forskellige indsatser.

Ved indsamlingen af data kan validiteten være en udfordring, da det ofte er organisationerne selv, der indsamler samt det kan være svært at registrere og dokumentere alle relevante parametre, hvorfor detaljegraden i indsamlingen kan være svingende. For at håndtere denne udfordring er Lind Foundation i løbende dialog med organisationerne og vejleder dem i, hvilke parametre de skal indsamle data på, samt hvordan data bedst indsamles for at højne validiteten.

Spørgeskemabesvarelser og usikkerheder

Ved anvendelse af spørgeskemaer er der en række udfordringer i form af bias, motivation og repræsentativiteten, som alle er nødvendige at betragte og håndtere. Oftest vil borgere være glade for den indsats, en organisation leverer, og dermed være tilbøjelig til at overvurdere den effekt, som en organisation har haft, da de associerer denne med noget positivt. Denne positivtetsbias kan potentielt føre til en overestimering af organisationens indsats. For at tage hånd om dette anvender Lind Foundation tilretninger i form af dødvægt, forskydning, tilskrivning og aftagning (defineret i Tabel 3).

Desuden er spørgeskemaerne frivilligt for deltagerne at besvare, hvilket kan udfordre repræsentativiteten af stikprøven. For at håndtere dette gør vi altid opmærksom på, at spørgeskemaerne skal tildeles tilfældigt til borgerne. På den måde forsøger vi at gøre stikprøven repræsentativ for populationen.

Hvis stikprøven ikke er repræsentativ for populationen, vil estimeringen repræsentere effekten af en sub-population. Besvarelserne kan f.eks. på den ene side afspejle den forandring, som de bedre stillede borgere har oplevet, hvilket kan overestimere effekterne. Omvendt forventes det samtidig, at de stærkeste borgere – givet deres bedre udgangspunkt – ikke har lige mulighed for at opnå samme positive forandringer hvilket kan føre til en underestimering. For at tage højde for disse repræsentative udfordringer anvendes dødvægt, forskydning, tilskrivning og aftagning.

- **Dødvægt:** Angiver, hvor stor en del af effekterne, som ville have fundet sted uden organisationen. Disse trækkes fra, da de ikke kan tilskrives organisationens indsats.
- **Forskydning:** Angiver, hvor meget af effekterne ved indsatsen, som erstattede andre effekter.
- **Tilskrivning:** Angiver, hvor meget af effekten, som skyldes bidrag fra andre organisationer eller mennesker. Dette skal trækkes fra for at få den isolerede effekt af organisationen.
- **Aftagning:** Angiver, hvor meget af effekten, som aftager over tid.

Disse forskellige tilretninger (dødvægt, forskydning, tilskrivning og aftagning) anvendes i SROI-analysen, så effekten ikke overestimeres. Tilretningerne varierer fra projekt til projekt, da aftagning f.eks. kun benyttes, hvis en forecast af SROI-ratioen er udregnet. Værdien af de resterende tilretninger bestemmes ud fra spørgeskemaundersøgelsen, hvor borgerne specifik bliver spurgt ind til, hvorvidt de f.eks. har fået hjælp af andre organisationer.

Værdiansættelse af sociale indsatser

To kategorier af værdi er benyttet til at udregne de sociale indsatser:

- Økonomiske værdier, som er estimater af en reel værdiskabelse. F.eks. indkomststigninger eller sparede offentlige udgifter.
- Sociale værdier, som tager udgangspunkt i en velfærdsforbedring, der omsættes til et pengebeløb, som kunne skabe en tilsvarende forbedring.

Tabel 4: Metoder til beregning af social værdi

Økonomiske værdier

Kilde	Anvendelse i SROI	Beskrivelse af kilden	Styrker/svagheder
Databaser	Fremskrivninger af offentlige værdier, lønsatser samt måling af skolegang.	Forventet stigning i indkomst f.eks. som følge af fuldført uddannelse.	Reelle, historiske værdier. — Mangel på data udenfor Europa.
Cabi – Den Sociale Beregner	Offentlige ydelser og skatteindtægter.	Forventet stigning i skattebetaling og besparelse i offentlige ydelser som følge af ansættelse.	Samfundsmæssig værdi ved beskæftigelse. — Baseret på årsværk.
VIVE	Offentlige besparelser ved forbedringer i udfordringer ved socialt udsatte.	Forventet nedgang i brugen af velfærdsydelser som følge af forbedret psykisk tilstand.	Præcis afdækning af udgifter forbundet med at være socialt udsat. — Kan ikke anvendes til forbedringer indenfor en socialt udsat gruppe men kun mellem grupper.
Sygdomsbyrden	Ensomhed (offentlig besparelse).	Forventet nedgang i brugen af velfærdsydelser som følge af mindsket ensomhed.	Tager forbehold for både nedsat arbejdsevne og ekstra sundhedsomkostninger. — Tager ikke forbehold for omvendt kausalitet.

Sociale værdier

Kilde	Anvendelse i SROI	Beskrivelse af kilden	Styrker/svagheder
HACT (Benefit transfer)	Værdiansætter sociale effekter ved beskæftigelse, helbred, økonomiske forhold, lokalt og socialt miljø, hjemløshed, fritid.	Estimat af en indkomststigning, som giver samme forbedring i trivsel som f.eks. at være fysisk aktiv.	Kan værdisætte aktiviteter og forandringer, der ikke har en kendt markedspris. — Kan ikke anvendes til små forbedringer af f.eks. ens psyke.
Markedspris	Værdiansættelse af tilbud/aktiviteter.	Estimat af en markedspris på et tilbud, som giver samme forbedring i trivsel som f.eks. at have en mentor.	Gennemsigtig metode baseret på markedsdata. — Et enkelt, smalt markedstilbud kan sjældent erstatte indsatsen.

De følgende afsnit gennemgår de enkelte metoder, som er opridset i Tabel 4. Indledningsvis beskrives, hvordan Lind Foundation der tager højde for det tidsmæssige perspektiv ved brug af historiske værdier, samt hvordan der justeres for købekraftsforskelle ved værdier fastsat i andre lande.

Fremskrivning og købekraftsjustering af historiske værdier

Ved brug af økonomiske eller sociale værdier fra statistikker udgivet i tidligere år justerer Lind Foundation disse for inflation i perioden frem til i dag. Fremskrivning foretages af sociale og økonomiske værdier fra følgende kilder:

- VIVE
- Sygdomsbyrden
- HACT

HACT-værdierne justeres desuden for købekraften i det område, hvor forandringen er skabt. Dette skyldes antagelsen om, at en mindre købekraft vil gøre det billigere at skabe forandring, end det er i Storbritannien. Modsat, hvis købekraften er større, vil det tilsvarende være dyrere at skabe forandring.

Anvendelse i SROI-analyser

Danmarks Statistik, UNDP, World Bank og andre lignende databaser anvendes til tre overordnede formål, som er fremskrivning af værdier, fastsættelse af løn for frivillige og lønstigninger som følge af skolegang. Fremskrivning, som er beskrevet i det foregående afsnit, sker med udgangspunkt i relevante indeks fra de nævnte databaser. Overordnet fremskrives primært studier af offentlige udgifter og lønsatser for frivillige.

Frivilliges løn medregnes ifølge metoden som input i beregningen af SROI for at give et realistisk bud på organisationernes arbejdskraft. De frivilliges timer anses således ikke for gratis, når SROI beregnes, da dette ville give et forkeret indtryk af organisationens effektivitet.

Skolegang værdisættes med udgangspunkt i en litteraturgennemgang fra World Bank af de seneste års forskning i effekten af skolegang. Den generelle konklusion er, at ét års ekstra skolegang resulterer i en 9% større livsindkomst, og dette afkast varierer efter geografisk område og andre faktorer. For at finde den korrekte nutidsværdi for et ekstra års skolegang, anvendes afkastet af en mindsteløn/ufaglært løn over fem år. De fem år anses som en meget konservativ evalueringsperiode for betydningen af skolegang, da uddannelsen reelt vil påvirke hele livet, men andre faktorer har også en betydning senere i livet.

Styrker og svagheder

Grundlaget er bestået af historiske værdier, hvilket medfører realistiske estimater af forandrings værdi i fremtiden. Datagrundlaget er solidt for Danmark og resten af EU, men i øvrige lande er der mangel på opdaterede, lokale data. For at imødekomme sådanne usikkerheder vælges der altid så lokalt data som muligt, og ældre data fremskrives så vidt muligt efter relevante indeks. Samtidig valideres data gennem dialog med lokalansatte fra de enkelte organisationer.

Den Sociale Beregner (Cabi)

Cabi, der er en faglig uafhængig organisation med bevilling fra Beskæftigelsesministeriet, arbejder målrettet for et socialt ansvarligt arbejdsmarked, og har udviklet Den Sociale Beregner¹¹. Den Sociale beregner estimerer den samfundsmæssige værdi når en person kommer i beskæftigelse. Estimatet repræsenterer en minimumsværdi og er bygget på to parametre: de øgede skatteindtægter ved beskæftigelse og de besparede offentlige ydelsesudgifter til forsørgelse.

Beregningerne er opgjort på årsværk. De besparede offentlige udgifter er beregnet ud fra de gennemsnitlige ydelsesudgifter per fuldtidsperson, der modtager pågældende ydelse. De øgede skatteindtægter er baseret på den nyeste skatteberegning, hvor årslønnen for den beskæftigede indsættes.

Beregningerne tager ikke hensyn til de afledte effekter såsom besparede aktiverings- og sundhedsudgifter, lavere kriminalitet m.v. Dette betyder, at beregningerne underestimerer den reelle økonomiske vækst.

Anvendelse i SROI-analyser

Den Sociale Beregner anvendes i danske organisationer, hvor målgrupper flytter sig ud af offentlig forsørgelse og i beskæftigelse. For at dokumentere beskæftigelseseffekten er deltagerens beskæftigelsesstatus før og efter indsatsen noteret. Hvis en deltager flytter sig fra arbejdsløshed til beskæftigelse, er det relevant at kende overførselsindkomsten før indsatsen og lønniveauet efter. Hvis lønniveauet er ukendt, benyttes det relevante lønniveau fra overenskomster.

Styrker og svagheder

Den Sociale Beregner estimerer den samfundsmæssige værdi på baggrund af et årsværk. Effekterne fra deltagerne kan derfor kun blive beregnet årligt. Derudover er det muligt at under- eller overestimere værdien hvis lønniveauet for de beskæftigede er ukendt. Som nævnt bliver lønniveauet for den relevante overenskomst benyttet som et estimat, dog er den ikke et eksakt estimat af lønniveauet. Eftersom tilretninger anvendes, er beregningerne konservative sammenlignet med den reelle økonomiske effekt.

Socialt udsatte borgers brug af velfærdssystemet (VIVE)

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) udgav i 2018 en rapport¹², som viser de offentlige omkostninger forbundet med forskellige grupper af socialt udsatte. Ud fra registerdata er det opgjort, hvor mange udgifter staten har til personer som er i en af de otte forskellige grupper af social udsathed. De otte grupper af social udsathed er defineret i Tabel 5. Placeringen af borgerne i grupperne er baseret på om de var registreret med en psykisk lidelse eller et misbrugsproblem i perioden fra 2010 til 2014. Baseret på graden den psykiske lidelse og sociale udsathed er disse borgere inddelt i otte grupper. Herefter er de otte gruppers brug af velfærdssystemets ydelser opgjort, hvor de gennemsnitlige udgifter per person i 2014 er udregnet for hver af de otte grupper.

Tabel 5: Definition af socialt udsatte grupper, VIVE (2018)

Gruppe	Definition
8. Psykisk lidelse med misbrug og kompleksitet	Personer med psykisk lidelse, (moderat eller svær), misbrug (alkohol eller stof) og øvrig kompleksitet (hjemløshed, ubetinget fængselsstraf eller misbrugsrelateret fysisk lidelse).
7. Misbrug med kompleksitet	Personer med misbrug (alkohol eller stof) og øvrig kompleksitet (hjemløshed, ubetinget fængselsstraf eller misbrugsrelateret fysisk lidelse).
6. Psykisk lidelse med misbrug	Personer med psykisk lidelse (moderat eller svær) og misbrug (alkohol eller stof).
5. Hjemløshed	Øvrige personer, der har været ramt af hjemløshed.
4. Stofmisbrug	Øvrige personer med stofmisbrug.
3. Alkoholmisbrug	Øvrige personer med alkoholmisbrug.
2. Svær psykisk lidelse	Øvrige personer med svær psykisk lidelse.
1. Moderat psykisk lidelse	Øvrige personer med moderat psykisk lidelse.
Den øvrige befolkning	Personer, der ikke har en psykisk lidelse, et misbrug eller har været ramt af hjemløshed.

Kilde: Data er baseret på Danmarks Statistik og Sundhedsstyrelsen, egne beregninger. Tabellen, definitioner og beregninger er fra VIVE (2018).

Anvendelse i SROI-analyser

De gennemsnitlige udgifter for de otte grupper anvendes til at værdiansætte den besparelse, som en organisations indsatser har haft for det offentlige. Så når en borger ved hjælp af en indsats flyttes fra en gruppe til en anden eller til den øvrige befolkning, så sparer det offentlige udgifter for et vist antal kroner (f.eks. hvis en borger kommer ud af depression). Udgifterne er opdelt i ydelser til beskæftigelse og til andre velfærdsområder. Beskæftigelsesudgifter dækker over overførselsindkomster, beskæftigelsesrettede indsatser samt eventuel skattebetaling. Udgifter til andre velfærdsområder består af udgifter til somatisk behandling, psykiatrisk behandling, medicintilskud, misbrugsbehandling, herberg, øvrige ydelser efter serviceloven, hjemmesygepleje samt fængsel og retssager. Denne opdeling gør, at vi mere præcist kan afdække effekterne af en person, flytter sig ud af en socialt udsat gruppe eller til en anden gruppe, da det i visse tilfælde fører til beskæftigelse og i visse tilfælde, ikke fører til beskæftigelse. I de tilfælde, hvor en borger flytter sig ud af en socialt udsat gruppe, men stadig er på offentlig forsørgelse, medregnes sparede overførselsindkomster ikke.

Styrker og svagheder

En af styrkerne ved VIVE's opgørelse er en omfattende og meget præcis afdækning af samtlige udgifter forbundet med socialt udsatte i Danmark. Deres rapport er lavet ud for nogle af de sociale udsatte grupper i Danmark som er hjulpet af nogle af de organisationer Lind Foundation støtter. Dermed kan udgifterne med stor sikkerhed anvendes til netop disse organisationer. En svaghed ved anvendelse af VIVE's opgørelse er dog, at det ikke måler forbedringer indenfor de socialt udsatte grupper og kun effekten af at gå af en gruppe til en anden. VIVE's rapport angiver gennemsnitlige offentlige omkostninger forbundet med f.eks. at have depression eller angst sammenlignet med den øvrige befolkning. Det betyder, at kun værdien af at man flytter sig fra depression og angst til den øvrige befolkning kan tillægges en monetær værdi, men det kan forbedringer af depression og angst ikke. Effekten af en organisation underestimeres derfor, da forbedringer indenfor en gruppe ikke kan evalueres gennem VIVE's opgørelse.

Sygdomsbyrden i Danmark, ensomhed (Sundhedsstyrelsen)

Sundhedsstyrelsen udgav i 2016 en rapport¹³, der opgør de sundheds- og samfundsmæssige omkostninger, herunder ensomhed. Den benyttes til at beregne offentlige besparelser opnået ved, at en indsats hjælper borgere ud af ensomhed. Den er baseret på en række store undersøgelser af danskernes sundhed samt registerdata, så rapporten vurderes derfor til at øge validiteten af SROI-beregningerne.

Ensomhed medfører ikke blot øgede sundhedsmkostninger for det offentlige, men medfører ligeledes et produktionstab for samfundet. Det samfundsmæssige produktionstab opstår som følge af kortvarigt og langvarigt sygefravær, førtidspensioner og tidlig død.

Anvendelse i SROI-analyser

Det samlede samfundsmæssige produktionstab løb op i 34,8 mia. kr. i 2013, hvor størstedelen relaterer sig til førtidspension (87%). Denne omkostning relateret til førtidspension er dog ikke medtaget i SROI-analyserne, da det er uvist om borgere, der oplever at komme ud af ensomhed, også forlader førtidspension i den tid, som indsatsen varer. I 2013 var den samfundsmæssige produktionstab per ensomme borger på 8.477 kr. Så effekten af, at en borger flytter sig ud af ensomhed grundet en organisations indsats, sættes til 8.477 kr. før værdien er fremskrevet for at tage højde for inflation.

Styrker og svagheder

En styrke ved Sundhedsstyrelsens rapport er, at det tager forbehold for både nedsat arbejdsevne og dermed et medfølgende tab i produktion samt ekstra omkostninger forbundet med behandling og pleje. Dog er en svaghed ved studiet, at det ikke tager forbehold for omvendt kausalitet. Ensomhed kan være en direkte konsekvens af dårligt psykisk helbred eller fysisk helbred i stedet for det omvendte. Derfor er der en usikkerhed forbundet ved at anvende estimatet af det samlede samfundsmæssige tab som følge af ensomhed. Hvis borger som konsekvens af deres fysiske helbred er blevet ensom, er det muligt at Sundhedsstyrelsen har overestimeret produktionstab af ensomhed, da det i så fald ikke er ensomhed der har ført til øgede omkostninger for samfundet. Derfor kan en anvendelse af estimatet føre til en overestimering af effekten hvilket er derfor Lind Foundation benytter sig af tilretninger hvis dette ikke er tilfældet.

Social Value Bank, HACT

For at sætte en monetær værdi på sociale effekter anvendes HACT's Social Value Bank, hvor over 90 sociale effekter er værdiansat¹⁴. HACT er en engelsk organisation, der gennem partnerskaber på tværs af sektoren for sociale boliger skaber værdi for beboere og lokalsamfund. HACT var medudvikler af UK Social Value Bank¹⁵, hvor sociale værdier er fastsat gennem en lang række spørgeskemaundersøgelser af borgere i Storbritannien, hvor effekter af en specifik faktor var isoleret gennem statistisk teori. Denne metode viser derfor hvor mange penge det kræver at højne en persons velvære gennem det samme beløb som faktoren. Disse værdier er brugt til at evaluere om en persons velvære er steget primært baseret på svar fra spørgeskema.

Anvendelse i SROI-analyser

HACT-værdierne anvendes til at værdisætte sociale aktiviteter og forandringer, som ikke har en kendt markedspris. Værdiansættelsen for en given aktivitet kan kun medregnes i output, hvis aktiviteten ikke allerede er indfanget af en anden anvendt HACT-værdi¹⁶. Så visse HACT-værdier kan ikke kombineres, da de omfatter den samme effekt på en persons trivsel. Et eksempel er, at værdien af at opnå et godt overordnet helbred ikke må kombineres med værdien af, at samme person kommer ud af depression/angst. I disse tilfælde anvendes kun den mest betydningsfulde forbedring, hvilket i dette tilfælde er at komme ud af depression (værdi på 324.652 kr.). Samtidig må HACT-værdierne ikke kombineres med andre opgørelser, der værdiansætter de samme aktiviteter. Da HACT angiver de sociale værdier ved f.eks. at komme ud af depression, kan de finansielle værdier i form af eventuelle besparelser af offentlige udgifter dog stadig medregnes, da de ikke værdisætter den samme forandring. Lind Foundation anvender HACT-værdierne, når en aktivitet eller forandring ikke kan opgøres kvantitativt ved anden beregningsmetode.

Styrker og svagheder

Værdien af at komme ud af depression eller angst kan kun anvendes, hvis borgere helt lindres for deres depression eller angst. Hvis en organisation blot forbedrer borgeres mentale helbred uden at lindre det helt, kan denne værdi ikke kvantificeres ved brug af HACT-værdierne. Dette gør, at visse effekter ikke kan kvantificeres, hvilket fører til en underestimering af SROI-rationen. En styrke ved at anvende HACT-værdierne er, at de værdisætter aktiviteter og forandringer, der ikke har en kendt markedspris. Dette gælder f.eks. værdien af at være en del af en social gruppe og det at kunne få hjælp lokalt.

Markedspristilgangen

Markedspristilgangen¹⁸ beskrevet af Social Value International, anvender markedspriser til at værdiansætte aktiviteter. Metoden estimerer den sociale værdi af en forandring ved at finde et markedstilbud, som kan medføre en trivselsforbedring i samme størrelse som organisations indsats.

Anvendelse i SROI-analyser

Prisen på dette markedstilbud tilskrives, når organisationen har udført en tilsvarende indsats. For at sikre sammenhæng mellem forandringen og det tilsvarende lokale markedstilbud, inddrages interessenter altid i denne tilgang. Metoden er konservativ da den finder den laveste pris på tilbuddet og ved at vælge et tilbud, som aldrig er mere omfattende end organisationens egen indsats.

Styrker og svagheder

Metoden er gennemsigtig og realistisk, da den er baseret på markedsdata. Den har dog stor sandsynlighed for at underestimere effekten, da et markedstilbud sjældent kan erstatte organisationens indsats. Organisationens indsatsen omfatter ofte mere omfattende og omhandler mere end en behandling. Et eksempel herpå kan være et tilhørsforhold med organisationen og bekendtskaber med andre deltagere, som et markedstilbud ikke ville afdække.

Korrelationsstudier som grundlag for økonomiske værdier

En del af de økonomiske værdier estimeres på baggrund af korrelationsstudier fra VIVE og Sundhedsstyrelsens rapport om sygdomsbyrden. Studierne finder f.eks. frem til højere træk på offentlige ydelser og velfærd fra udsatte grupper end den øvrige befolkning. Disse studier beviser derfor kun en korrelation og ikke kausalitet mellem at være udsat og brugen af offentlige ydelser. Det kan altså ikke konkluderes, at det at flytte sig ud af en udsat gruppe med sikkerhed giver et mindre træk på offentlige ydelser, selvom det med stor sandsynlighed er tilfældet. For at undgå overestimering som følge heraf følges der op med konkrete spørgeskemaspørgsmål, som belyser forandringer, både før og efter indsatsen.

Anden værdiskabelse

Når der sættes social og økonomisk værdi på forandringer, gælder det kun de forandringer, som er en del af en organisations formål og dens forandringsteori. Eventuelle positive sideeffekter værdisættes altså ikke, da det er vanskeligt at måle alle effekter og tildele dem en værdi stor nok til at højde for dem. Anden værdiskabelse omhandler ofte forbedringer for samfundet og yderligere forbedringer for personer og familierne. Værdien skal være målbar, lokal og konservativ. Da det ikke er muligt at værdiansætte alle positive effekter af indsatserne, indeholder hver enkelt SROI-rapport et afsnit om anden værdiskabelse, som beskriver forandringer, som falder udenfor det målbare. Et eksempel herpå er en gradvis forbedring som ses gennem reduceret depression, som ikke muligt at værdiansætte.

Generelt arbejder Lind Foundation løbende på at udarbejde retvisende og skarpe effektmålinger i SROI-rapporterne ved hjælp af indsamling af viden og faglig sparring. Dette White Paper for SROI-metoden vil derfor løbende blive opdateret med ny viden og ændringer i tilgang.

Referencer

1. Nicholls, J. et al. (2012), A Guide to Social Return on Investment, SROI Network
2. Nicholls, J. et al. (2012), A Guide to Social Return on Investment, SROI Network
3. Nicholls, J. et al. (2012), A Guide to Social Return on Investment, SROI Network
4. Andersen, Lotte Bøgh, Kasper Møller Hansen & Robert Klemmensen, 2. udg. (2012). Metoder i Statskundskab, Hans Reitzels Forlag
5. Bryman, Alan & Emma Bell (2011). Business Research Methods, 3rd edition, Oxford University Press. New York.
6. Bono, Joyce E., and Gerry McNamara (2011). Publishing in AMJ—part 2: Research design. Academy of Management Journal.
7. UNDP (United Nations Development Programme) (2016). Annual Household Survey 2015/16.
https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Annual%20Household%20Survey%202015_16_Major%20findings.pdf
8. <https://gdpr.eu/tag/gdpr/>
9. Theory of change,
[https://www.theoryofchange.org/what-is-theory-of-change/\(29/06-2021\)](https://www.theoryofchange.org/what-is-theory-of-change/(29/06-2021))
10. Psacharopoulos & Patrinos 2018. Returns to Investment in Education: A Decennial Review of the Global Literature. Policy Research Working Paper; No. 8402. World Bank.
11. CABI,
<https://www.cabiweb.dk/metoder-og-vaerktoejer/den-sociale-beregner/>
12. VIVE (2018). Socialt udsatte borgeres brug af velfærdssystemet, samfundsøkonomiske aspekter.
<https://www.vive.dk/da/udgivelser/socialt-udsatte-borgeres-brug-af-velfaerdssystemet-6999/>
(29/06 2021)
13. The Danish Health Authority (2016), ”Sygdomsbyrden i Danmark 2016”. København.
14. HACT (2018), Calculating your social value,
<https://hact.org.uk/calculating-your-social-value>
15. HACT,
<https://www.hact.org.uk/hact-value>
16. HACT (2018), UK Social Value Bank Calculator 4.0,
<https://www.hact.org.uk/calculating-your-social-value> (30/06-2021)
17. HACT (2018), Measuring the social impact of Community investment: A guide to using the wellbeing approach,
<https://www.hact.org.uk/sites/default/files/uploads/Archives/2014/3/MeasuringSocialImpactHACT2014.pdf> (30/06-2021)
18. Social Value International (2015), A discussion document on the valuation of social outcomes
<https://socialvalueuk.org/resource/discussion-document-valuation-social-outcomes/>
(02/07-2021)

